

УМОВИ ФОРМУВАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИХ УМІНЬ УЧНІВ У СИСТЕМІ ПРЕВЕНТИВНОГО НАВЧАННЯ

Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» передбачає пошук нових моделей навчання, нових підходів освітнього процесу і превентивних дій вчителя як засобу педагогічної підтримки школяра в його особистісному розвитку. Реалізація програми «Нова українська школа» потребує зміни характеру діяльності педагога початкової школи, посилення її превентивної спрямованості на розвиток інтелектуальних здібностей учнів, формування інтелектуальних умінь як основи успішності навчання. Пріоритетним завданням навчання й виховання є не лише формування у здобувачів освіти певних знань, умінь та навичок, а й забезпечення подальшого становлення особистості, розвитку їх інтелектуального потенціалу.

Продуктивність сучасного навчання залежить від своєчасного обліку психолого-педагогічної домінанти й основних напрямків розвитку дитини, про методiku й технологію превентивної діяльності, можливості й умови організації роботи з учнями на принципах педагогічної взаємодії, співробітництва, педагогічної підтримки й запобігання негативним звичкам як основи асоціальних дій і вчинків.

Формування інтелектуальних умінь школярів доволі складний і суперечливий процес. Його результативність зумовлюється характером навчання і педагогічними умовами, в яких він реалізується. При цьому доцільно використовувати інноваційні методики, основу яких становлять різні форми стимулювання активності, прийомів і способів, що стимулюють закріплення інтелектуальних умінь учнів, усувають стереотипність їх дій у рішенні навчальних задач. Ці функції реалізуються, якщо будуть дотримані умови: а) Запобігання авторитарним діям і реалізація демократичного стилю діяльності у процесі навчання; б) Створення ситуації успіху в діяльності; в) Використання методiku співробітництва в роботі з молодшими школярами; г) домінування особистісного підходу над індивідуальним підходом.

Запобігання авторитарним діям і реалізація демократичного стилю діяльності у процесі навчання створює необхідні обставини для активної інтелектуальної діяльності учнів. При виваженій педагогічній підтримці в учнях розвивається інтелектуальна активність, креативність, інтерес до навчання – якості, які стимулюють формування їх інтелектуальних умінь як важливого ресурсу якості превентивного навчання. При цьому важливі не тільки форми, методи, засоби впливу на учнів, а й емоційна сприятливі обставини, психологічний комфорт для кожного школяра, без чого не можна стимулювати інтелектуальну активність учнів й формування їхніх інтелектуальних умінь.

Створення ситуації успіху в діяльності підвищує інтерес учнів до навчання, активізує пізнавальну діяльність, закріплює інтелектуальні вміння. Превентивні дії вчителя стимулюють інтелектуальну активність і спрямованість зусиль на формування інтелектуальних умінь без яких неможлива успішна пізнавальна діяльність учнів.

Використання методiku співробітництва в роботі з учнями позитивно впливає на якість навчання. Взаємодія й співробітництво педагога та учнів передбачає: а) чітке усвідомлення обома сторонами освітнього процесу спільності мети, яка повинна бути досягнута спільними зусиллями; б) своєчасна психологічна підтримка й допомога учням у досягненні поставленої мети. Взаємодія і співробітництво у процесі навчання позитивно впливає на формування інтелектуальних умінь й відношення учнів до навчання.

Не менш важливою умовою формування інтелектуальних умінь учнів є опір на їх емоційну та поведінкову гнучкість. Ці дві сторони єдиного процесу визначають ефективність рішення вчителем формування інтелектуальних умінь учнів.

Продуктивність формування інтелектуальних умінь учнів зумовлюється домінуванням особистісного підходу над індивідуальним, оскільки особистісний підхід передбачає розвиток і перетворення можливостей у здібності. За основу слід узяти його складові: опору на позитивні якості особистості й перспективу інтелектуального розвитку; потребу відчувати власну індивідуальність; визнання власної здібності до успішного навчання.

Таким чином, позитивні результати в роботі можуть бути отримані при забезпеченні сукупності педагогічних умов, які позитивно впливають на рівень сформованості інтелектуальних умінь і якість навчання.

Література

1. N. Kondrashov, K. Kondrashova, A. Klim-Klimaszewska, O. Chashechnikova Methodological support - a means of optimizing the management of preparation of future teachers of mathematics for successful professional activities // Актуальні питання природничо-математичної освіти. 2021. № 2 (18). С.113-120.

2. N. Tarasenkova, O. Chashechnikova, I. Bogatyreva Peculiar Properties of Mathematics Teacher Training in Ukraine // American Journal of Educational Research. 2013, Volume 1, Issue 11, PP.490-495 Publication Date (Web): 15 November 2013 DOI: 10.12691/education-1-11-6
3. Чашечникова О.С. Погляд на виклики сьогодення у підготовці майбутнього вчителя математики // Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія «Педагогічні науки». Вип. №2.- 2020.- С.267-272.

Анотація. У статті розкриваються можливості навчання у формуванні інтелектуальних умінь учнів як основи використання інноваційних методик при дотриманні умов: а) запобігання авторитарним діям і реалізація демократичного стилю діяльності у процесі навчання; б) створення ситуації успіху в діяльності; в) використання методики співробітництва в роботі з молодшими школярами; г) домінування особистісного підходу над індивідуальним підходом.

Ключові слова: навчання, формування, інтелектуальні уміння, педагогічні умови

Abstract. The article reveals the possibilities of learning in the formation of students' intellectual skills as a basis for the use of innovative methods, subject to the following conditions: a) prevention of authoritarian actions and the implementation of a democratic style of activity in the learning process; b) creating a situation of success in activities; c) use of cooperation methods in work with younger schoolchildren; d) dominance of the personal approach over the individual approach.

Key words: training, formation, intellectual skills, pedagogical condition.

В. Р. Король

*Дрогобицький державний педагогічний університет
імені Івана Франка, Дрогобич
viktorii.korol@dspu.edu.ua*

І. В. Гордієнко

канд. пед. наук, доцент

ДЕЯКІ МЕТОДИ ВИВЧЕННЯ ПЕРПЕНДИКУЛЯРНОСТІ ПРЯМИХ ТА ПЛОЩИН У ПРОСТОРИ

Основною проблемою на початку вивчення теми перпендикулярності прямих та площин є те, що учні із двовимірного простору «переходять» в реальний тривимірний простір, тобто приступають до вивчення властивостей стереометричних фігур, які існують в просторі трьох вимірів.

Всі знання та уявлення учнів про властивості фігур, які вивчались раніше, спирались на площину, а в тривимірному просторі площина стає самостійною фігурою і одночасно носієм всіх плоских фігур з їх багаточисельними властивостями. Нелегко учню уявити образ площини в тривимірному просторі, ще складніше уявити можливе розміщення в ньому трьох і більше площин і зовсім важко побачити розміщення на цих площинах вже відомих плоских фігур з їх властивостями.

Розглянемо ефективність використання методу доцільних задач у формуванні геометричних умінь, як складової математичної компетентності учнів, які опановують математику на рівні «Стандарт». Суть методу доцільних задач зводиться до того, що для кращого розуміння досліджуваного матеріалу учням пропонують підготовчі завдання. Вони можуть підготувати учнів до розуміння нового означення, до «відкриття» теореми, до розуміння її доведення, до самостійного виконання завдань. В умовах задачного підходу до побудови змісту навчання математики це можуть бути математичні задачі різного рівня складності, спрямовані на підготовку і власне засвоєння основних понять, фактів, способів діяльності. Задачі добираються у відповідності з вимогами до систем задач на засвоєння поняття, теореми, способу діяльності. За навчальною програмою з математики для учнів 10-11 класів рівня стандарту [1] розділ «Прямі і площини у просторі» представлено двома темами «Паралельність прямих і площин у просторі» і «Перпендикулярність прямих і площин у просторі». Серед предметних математичних компетентностей учнів, яких вони набувають у навчанні цих тем, визначено наступні: класифікувати і встановлювати взаємне розміщення прямих і площин у просторі; будувати зображення фігур і на них виконувати нескладні побудови; застосовувати відношення паралельності і перпендикулярності між прямими і площинами у просторі до опису відношень між об'єктами навколишнього світу.

Література

1. Навчальні програми для 10-11 класів загальноосвітніх закладів. Математика [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.mon.gov.ua/ua/activity/education/56/general-secondaryeducation/educational_programs/1352202396/
2. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти// Освіта України. – 2004.-№5